

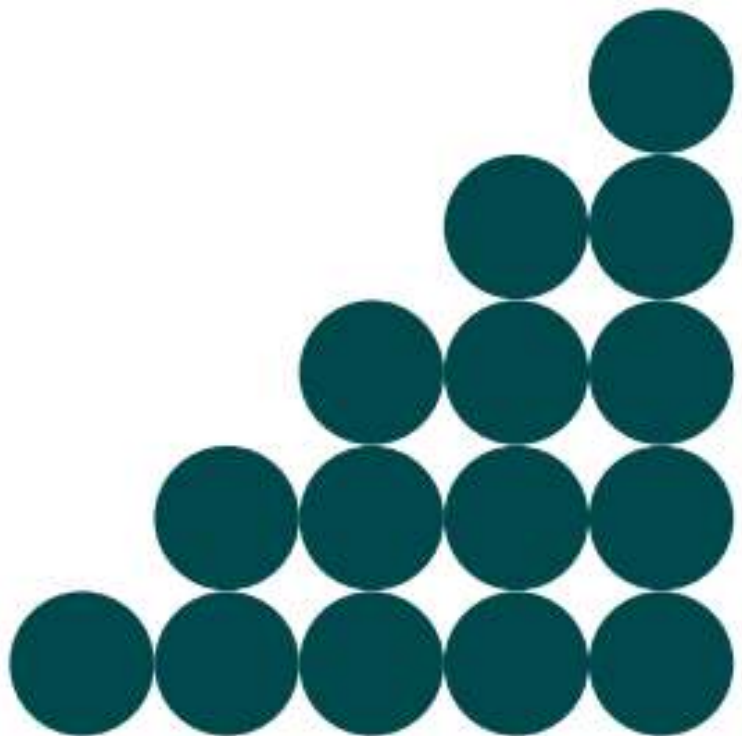
Lukuiloa

Toiminnallisia lukutunteja
Opettajan käsikirja

Läsglädje

Läsinspirerande undervisning
Lärarens handbok

Opetus- ja kulttuuriministeriön
erityisavustus lukemisen kulttuuria
vahvistaviin toimenpiteisiin 2021-2022

Hyvä lukija!

Tätä käsikirjaa voit käyttää selailen ja itselle ja omalle ryhmälle parhaiten sopivat kokonaisuudet valiten. Käsikirja on muodostunut Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittaman lukuhankkeemme (2021-2022) pilottikoulujen kerran viikossa toteutettujen toiminnallisten lukutuntien pohjalta. Tämän vuoksi tunnit on jaettu eri kokonaisuuksiin ja sisältävät vinkkejä myös aiheen lisäkäsittelyyn.

Käytä käsikirjaa omana vinkkipankkina ja inspiraation lähteenä ja tee tunneistasi oman näköisiä.

Kära läsare!

Du kan bläddra i den här handboken för att hitta lämpliga helheter eller idéer för din grupp. Handbokens innehåll har utformats för en läsinspirerande undervisning och genomförts i pilotskolorna under vårt läsprogram (2021-2022). Lektionerna är indelade i olika helheter och innehåller tips på hur man kan arbeta vidare på temata.

Använd handboken som inspiration och tipssamling och använd materialet på det sätt som fungerar bäst för dig. Den svenskspråkiga delen kommer i slutet av texten.

Hauskaa matkaa kirjallisuuden ihmeelliseen maailmaan!

Trevlig resa in i litteraturens fantastiska värld!

Lukuiloa,
Läsglädje,

Miia Miettinen, Mikaela Byskata-Ahlskog ja Riikka Rajala
Lukukoordinaattorit

TUTUSTUMINEN 1. KERTA:

*****

Aloitetaan yhteinen matka kirjallisuuteen - vaikka ryhmä olisi sinulle jo tuttu, tutustumisharjoitukset toimivat hyvin myös uuteen asiaan virittäytymiseen/ ryhmäytymiseen. Tällä tunnilla tutustutaan millaisia lukijoita olemme ja minkälaisesta lukemisesta nautimme. Tämän vuoksi ”Tutustumishaasteessa” (Read 100 Challenge) riittää, että oppilas tutustuu uuteen kirjaan, kirjaa ei tarvitse kokonaan lukea. Etsimällä ja tutkimalla jokaiselle voi löytyä juuri se oma lempikirja.

Luokalle voi ottaa käyttöön ”kirjallisuusvihot”, joihin jokainen oppilas saa helposti koottua omat tehtävänsä: suoritettavat lukuhaasteet ja tehtyjä sanataide- ja kirjallisuustehtäviä.

Hyvää matkaa!

*****

ESITTÄYTYMINEN

a. ALKUKIRJAINJUMPPA

Jumppa aloitetaan esittelemällä kaikki ryhmän jäsenet (jos eivät ole jo tuttuja). Sen jälkeen valitaan yksi henkilö aloittamaan alkukirjanjumpan. Ensin mietitään, mikä on hänen nimensä alkukirjain, ja miten sen voisi ilmaista keholla (esimerkiksi P:n kaaren voi näyttää käsillä, A:ssä astutaan leveään haara-asentoon ja tehdään käsivarsilla jalkojen väliin ”poikkiviiva”).

Kun asento on valittu, lausutaan yhteen ääneen loru: ”Abdullah on minun nimeni, mikä mahtaa olla kirjaimeni? Se on tietenkin A, A niin kuin Abdullah.” Toistetaan loru, kunnes jokainen ryhmän jäsen on esitelty.

(TERVETULOA, TARINAT! SANATAIDETEHTÄVIÄ JA KIRJAVINKKEJÄ VALMISTAVILLE LUOKILLE
Sanataideyhdistys Yöstäjä)

b. OLEN JA PIDÄN

Nimet, tutustuminen ja mielipiteen ilmaisu Osallistujat seisovat ringissä. Alussa jokainen miettii oman nimen alkukirjaimella alkavan asian, josta pitää. Kun kaikki ovat valmiita, käydään kierros läpi niin, että jokainen vuorollaan esittelee itsensä ja pitämänsä asian, esimerkiksi: ”Moi, olen Eemeli ja pidän eläimistä”. Tähän muut vastaavat: ”Moi Eemeli”, ja jokainen antaa aplodit joko kädet ylhäällä, jos pitää itsekin eläimistä, tai kädet alhaalla, jos ei pidä. ”Älä katso kaveria - ilmaise oma mielipiteesi!”

Loistoharjoitus ensimmäiselle tapaamiselle. Kuulet kaikkien nimet ja jokainen tulee kohdatuksi omana yksilönään. Taputuksesta voi aistia luokan ! virittyneisyyden ja ilmapiirin.

(Kiitos Kaveruudelle – Vuorovaikutus- ja tunnetaitojen ohjaajan käsikirja; Anni Marin)

<https://www.kuopio.fi/documents/7369547/7488410/Kiitos+kaveruudelle+-k%C3%A4sikirja/24a71851-db63-4a38-bd76-45a864a8272d>

*Tutustuminen Koira nimeltä Kissa -sarjaan

Hurmaavasti kuvitettu tarina erilaisuudesta, yksinäisyydestä ja ystävydestä.

Tarina sopii myös isommille lukijoille – rikas kieli ja tarinan kerroksellisuus viehättävät myös aikuislukijaa.

Tähän mennessä ilmestynyt:

Koira nimeltä Kissa (2015),

Koira nimeltä Kissa tapaa Kissan (2019) ja

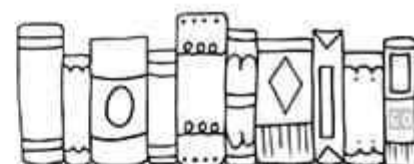
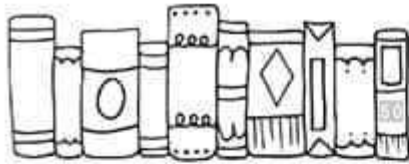
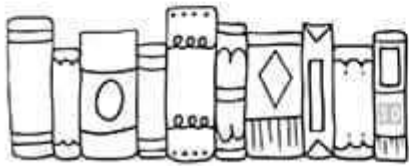
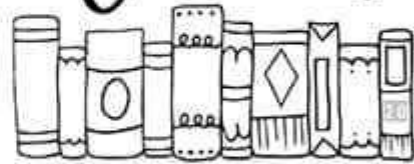
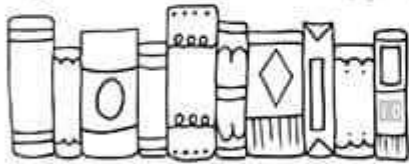
Koira nimeltä Kissa kaipaa kotia (2020)

Koira nimeltä Kissa ja joulun ihme (ilm. 20.10.2021)

READ to 100 Challenge

start here

YOU DID IT!

*"Read to 100 challenge" by Helen G

100 kirjaan tutustumishaaste.

Väritetään ensimmäiset kirjat – jatkossa kirjan saa värittää aina kun tutustuu uuteen kirjaan.

*Älytön äyriäinen

Aakkoslimerikkejä – ”löydätkö omalla kirjaimella alkavan runon?”

Isompien oppilaiden kanssa voi kokeilla myös omien limerikkien kirjoittamista.

<https://lastenkirjainstituutti.fi/materiaalit/limerikki>

*****

”LÄKSY”:

Täydellinen kirja – liitteet

Kartoitetaan millaisista aihepiireistä ja kirjoista luokka pitää. Täytetään lomake kotona (mahdollisesti yhdessä aikuisen kanssa – näin lukemisasiaa tehdään myös kotona näkyväksi), palautetaan opelle.

(Sytytä lukukipinä – pedagogisia keinoja lukuinnon herättelyyn; Juli-Anna Aerila ja Merja Kauppinen)

...seuraavalla kerralla läksyksi...

Mielilukupaikka

Mieti millaisessa paikassa luet mieluisten. Kotonasi voi jo olla sellainen paikka tai voit rakentaa sen itsellesi.

Kuvaa lempilukupaikkasi ja pyydä aikuista lähettämään valokuva sähköpostilla omalle opelle. Kuvista kootaan luokan tai vaikkapa koko koulun yhteinen näyttely.

*****

Lukuhaasteita:

Tässä muutamia esimerkkejä lukuhaasteista. Seuraa linkkejä (esim. Lukemo ja Lukumummit ja -vaarit), ja saat luokallasi ajankohtaisia lukuhaasteita kilpailuineen.

*Lukemon ”Luetaan yhdessä luontoa”-lukuhaaste 1.2.-31.5.2021

<https://lukemo.fi/lukuintoa/lukuhaaste/>

(linkistä löytyy myös aikaisempia lukuhaasteita)

*300 minuutin lukuhaaste

<https://www.ouka.fi/oulu/kirjastoreitti/300-minuutin-lukuhaaste>

*Lukumummien- ja vaarien haasteesta talvilomalle

[Lukuhaaste - lukumummitjavaarit.fi](http://Lukuhaaste-lukumummitjavaarit.fi)

(toimii talvilukuhaasteena myöhemminkin)

*tehdään oma ”lukuhaaste”

Tehdään luokan oma lukuhaaste: jokainen lapsi piirtää A4 paperille esim. 20 erilaista kuvaa. Valmiista A4:sta otetaan luokkaan kopioita, joista jokainen saa valita haluamansa. Aina luetun kirjan jälkeen oppilas värittää yhden kuvan ja kun haastepaperi oli täynnä, saa valita uuden ”lukuhaastepaperin” työstettäväkseen.

KIRJAT:

Koira nimeltä Kissa,

Koira nimeltä Kissa tapaa Kissan ja

Koira nimeltä Kissa kaipaa kotia;

Tomi Kontio – Elina Warsta (kuv.)

Älytön äyriäinen; Anneli Kanto

TUTUSTUMINEN 2. KERTA: - eläintunnelmissa –

*****

Tällä kerralla jatketaan tutustumista niin oppilaisiin persoonina kuin lukijoinakin.

Aloitetaan viime kerran ”Täydellinen kirja” yhteenvedolla: millaisia lukijoita ryhmässä on, mitkä asiat juuri tätä ryhmää kiinnostavat. Käytetään näitä tietoja myöhemmin apuna etsittäessä luokalle sopivaa lukemista. Tarkistetaan tutustumishaasteen tilanne ja muistetaan värittää myös tämän tunnin kirja haasteeseen mukaan.

*****

***Verryttelynä (alkuun, loppuun, välipalaksi)**

toimitaan runon ohjeiden mukaan

Kissajumppa, s. 29 (Elina Pulli)

”Unelmissa olen kissa, joka hyppii ja heiluu näin.

Unelmissa olen kissa, joka taipuu ja venyy näin.

Unelmissa olen kissa, joka keikkuu ja keinuu näin.

Unelmissa olen kissa, joka nauraa ja pyörii näin.

Unelmissa olen kissa, joka kehrää ja halaa näin.”

(Runomatkaopas – harjoituksia ja työpajoja lapsille; Ilmanen, Kotka, Pulli, Venho)

***Eläintensukua**

Mikä on sinun lempieläimesi?

Kirja kuvaa mainiosti eläinhahmojen kautta, miten erilaisia meistä jokainen on persoonina, niin omassa perheessä kuin vaikka koululuokassakin. Kuvitus houkuttaa seikkailuun mukaan ja etsimään kuvista niin isää kuin pikku kettuakin.

Luetaan kirjaa + tehtävämoniste

Jos ”Eläinten Sukua” - kirjan parissa haluaa jatkaa vielä, Valveen sanataidekoululta löytyy mainioita tehtäviä:

<http://www.lumotusanat.fi/wp-content/uploads/2019/04/Eläinten-sukua.pdf>

*****

”LÄKSY”:

Mielilukupaikka

Mieti millaisessa paikassa luet mieluisten. Kotonasi voi jo olla sellainen paikka tai voit rakentaa sen itsellesi. Kuvaa lempilukupaikkasi ja pyydä aikuista lähettämään valokuva sähköpostilla omalle opelle. Kuvista kootaan luokan tai vaikkapa koko koulun yhteinen näyttely.

Tämän tehtävän avulla pyritään tekemään lukemista näkyväksi ja pysähdytään samalla pohtimaan, miten tärkeää on löytää oma rauhoittumisen paikka ja itselle sopiva mieluinen lukupaikka.

*****

KIRJAT:

Eläinten sukua; Minna Lindeberg – Liisa Kallio (kuv.)

Runomatkaopas – harjoituksia ja työpajoja lapsille; Ilmanen, Kotka, Pulli, Venho

TUNTEET 3. KERTA:

- Molli -

*****

Tällä kertaa ovat pääasiassa tunteet.

Molli-sarjan rikas kuvitus houkuttaa.

Ensimmäisessä Molli-kirjassa opetellaan kaveritaitoja ja tunteiden ilmaisemista ja tunnistamista. Tähän kirjaan liittyvässä ”Hyvällä mielellä vai pahalla päällä” – kirjasen avulla saa toteutettua vaikka kokonaisen tunnetaitokokonaisuuden. Molli ja Kumma pohtii ystävyyttä ja suvaitsevaisuutta ja Molli ja maan pohdiskelee mm. rohkeuden kysymyksiä.

Tunnetaitoja voi myös hyvin harjoittaa Fanni-sarjan parissa – kirjoittajat ovat lasten kehitykseen ja vanhemmuuden tukemiseen erikoistuneita psykologeja.

”Kiitos kaveruudelle” – hankkeen sivuilta löydät lisää hyviä vuorovaikutus- ja ilmaisharjoituksia.

*****

*Mollin tunnekortit (”Hyvällä mielellä vai pahalla päällä” – kirjasesta)

Tunnin aiheeseen orientoituminen: Kim-pelinä tunteiden tunnistamista. Tutustutaan tunnekortteihin, kirjassa lisää vinkkejä korttien käyttöön.

...tai....

*Tunnebasaari

Tässä harjoituksessa voi hyvin käyttää Pähkän ja Kamun tunnetilakortteja. Saat tulostettua ne täältä: <https://www.kuopio.fi/documents/7369547/7488410/Tunnetilakortit/82883d36-38c7-4163-a32c-3dcc8bd321c3>

”Jaetaan tunteita ja kokemuksia. Havainnoimme, miten samalla ja eri tavoilla reagoimme.”

A. Ohjaaja jakaa kaikille osallistujille oman lapun, jossa on jokin tunnetila. Lähdetään kävelemään sokin sokin tilassa ja näytetään omaa lappua vastaantulijoille. Tehdään vaihtokauppoja ja pyritään saamaan itselleen tunnetila, jota on joskus tuntenut. Lopuksi kaikki osallistujat istuvat rinkiin ringissä. Jokainen esittelee omalla vuorollaan tunnetilakorttinsa ja jakaa kokemuksensa muille. Lopuksi yhteistä keskustelua: ”Kuulostiko tutulta? Täysin tuntemattomalla ja erilaisella ihmisellä saattaa olla hyvinkin samanlainen tunnekokemus.

B. Harjoituksen voi toteuttaa myös niin, että jokainen saa kolme sattumanvaraista korttia. Silloin yhdestä kortista on helpompaa luopua. Kierrellään tilassa rauhallisesti. Kohdatessa näytetään ensin toiselle omat kortit. Kerrotaan, mistä kortista olisi valmis käymään kauppaa. Harjoitellaan samalla neuvottelun taitoja, kun ”kauppatilanteessa” perustellaan, miksi toisen kannattaisi vaihtaa yksi oma tunnekortti. Kun on omiin kortteihinsa tyytyväinen, voi palata omalle paikalle. Lopussa valitaan korteista yksi itselle sopivin tunnetila.

(Kiitos Kaveruudelle – Vuorovaikutus- ja tunnetaitojen ohjaajan käsikirja; Anni Marin)

<https://www.kuopio.fi/documents/7369547/7488410/Kiitos+kaveruudelle+-k%C3%A4sikirja/24a71851-db63-4a38-bd76-45a864a8272d>

*Sukugalleria (liitteet)

*Lisää harjoituksia:

Jos ”Molli” - kirjan parissa haluaa jatkaa vielä, Valveen sanataidekoululta löytyy mainioita tehtäviä:

<http://www.lumotutsanat.fi/wp-content/uploads/2019/01/Molli-1.pdf>

©Valveen sanataidekoulu Katri Kirkkopelto: Molli (Lasten Keskus, 2013)

”**HYMYOTUS:** hymyllään ja ystävällisyydellään vetoava olento.” Molli lukee kirjasta hurmaavasta hymyotuksesta.

- a. Keksitään lisää erikoisia otuksia! Kirjoittakaa lapuille 1) eläimiä (esim. kissa, kilpikonna) ja 2) verbejä (esim. uida, hyppiä). Laittakaa eläimet yhteen hattuun ja verbit toiseen. Nostakaa molemmista hatuista yksi lappu kerrallaan ja yhdistäkää niistä aivan uudenlaisia eläinhahmoja, kuten uimarikissa ja hyyppykilpikonna. Keksikää, esittäkää, kirjoittakaa ja piirtäkää lajikuvauksia siitä, millaisista uusista eläimistä oikeastaan onkaan kyse!
- b. Kirjataan eläimet muistiin (taululle). Piirrä valitsemasi otus

SAA TULLA – PYSY POISSA! Mollin tarinassa erilaiset kyltit ovat keskeisessä roolissa. Aluksi kyltit ovat kuin kieltotauluja, mutta tarinan aikana ne muuttuvat... Tehkää omia ovenripaan ripustettavia kylttejä Mollin tapaan! Kyltin toinen puoli voi olla sisällöltään kieltävä ja negatiivinen, toinen kutsuva ja positiivinen.

©Valveen sanataidekoulu

*****

Molli ja Maan ääri

*Tärkeiden matka-asioiden – lista (liitteet)

*****

KIRJAT

Molli,

Molli ja Kumma,

Molli ja maan ääri ja

Molli. Hyvällä mielellä vai pahalla päällä – tunteet taidoiksi;

Katri Kirkkopelto

Älytön äyriäinen; Anneli Kanto - Kaisa Rekinen (kuv.)

Runomatkaoapas – harjoituksia ja työpajoja lapsille; Ilmanen, Kotka, Pulli, Venho

Lukuvinkkinä - Fanni-sarja:

Fanni ja suuri tunnemöykky: tunteiden tunnistamisen ja nimeämisen harjoittelemine

Fanni ja liian jännittävä yö – pelkojen voittamisen harjoittelemine

Fanni ja levoton tiikeri: rauhoittumisen taitojen harjoittelemine

Fanni ja levoton laiskiaainen: stressin säätelyn ja rentoutumisen harjoittelemine;

Pöyhönen, Julia ja Livingston, Heidi & Bellamine, Linnea (kuv.)

SEIKKAILUJA JA TAIKUUTTA 4. KERTA:

Malamanteri; Thomas Taylor

Kirjatrilogian ensimmäinen osa, myös toinen osa "Gargantis" on ilmestynyt

Kirja on jännittävä ja kielellisesti rikas teksti tempaa mukaansa. Taikuuden ja fantasian maailmassa päähenkilöinä seikkailevat osaavat ja omatoimiset 12 -vuotiaat Herbert Sitrus ja Orvokki Parma. Kirja toimii hyvin opettajan ääneen lukemana, isommat lukevat mainiosti itsenäisesti.

Lukuvinkkinä lopussa lisää aihepiirin kirjallisuutta

*****

KIRJAN ESITTELY (taikuutta, seikkailuja, salapoliiseja)

Kartta – kadunnimet ...tutkitaan yhdessä....

Luetaan kirjaa.

Valitse ryhmällesi sopiva tehtävän toteutus:

***Merihirviön/ -hurmion kasvatus (liitteet)**

SANATAIDETEHTÄVIÄ KOULUUN:

<https://lukuliike.fi/wp-content/uploads/2020/01/luejalu2020.pdf>

(muokattu tehtävää "Lohikäärmeen kasvatus")

***Kirjoitustehtävä H/AAVERANTA**

Keksitään kadunnimiä aave-/ haaverantaan.

Miten paikat eroavat toisistaan... "Hattarakuja", "Sateenkaarenpää", "Kiukkuisen aaveen kuja"

***Kuvit**

Piirrä oma karttasi Aaveranta/ Haaveranta.

Voit repiä myös paperin reunoja tai rutistaa paperin saadaksesi sen näyttämään vanhalta. Työn voi myös tehdä vahaliiduilla, jolloin työ on helppo viimeistellä labeeraamalla.

*****

"LÄKSY" – seuraavalle kerralle,

"Viikon salapoliisitehtävä" (pikku lappu, liitteet)

Selvitä jonkun perheesi aikuisen lapsuuden lempikirja.

*****

LUKUVINKKI (taikuutta ja seikkailuja)

Agnes ja unien avain (2020)

ja Agnes ja huvilan arvoitus (2021) ; Tuutikki Tolonen

Neiti Kymenen ihmeellinen talo (2020);

Magdalena Hai

Radio Popov (2020);

Anja Portin

KIRJAVINKKAUS 5. KERTA:
- kirjakerros; uutuudet –

*****

Varaa kirjavinkkauskerralle uutuuskirjoja vähän enemmän kuin luokassasi on oppilaita. Jaa kirjat oppilaiden pöydille, ensimmäisen kirjan tutustumisen jälkeen luokassa saa liikkua ja valita itseään eniten kiinnostavan kirjan seuraavaksi tutustuttavakseen.

Vinkkejä uutuuskirjoista voit kysyä kirjastostasi tai esim. Sivupiiriin <https://www.kirjasampo.fi/sivupiiri> tai Lukemon sivuilta <https://lukemo.fi/>.

*****

1. Lasketaan yhdessä tähän mennessä tutustut kirjat + väritetään ("Read to 100 challenge")
2. Kirjakerros: ohjeistus ja jokaiselle oma arviointilomake (liitteet)
- tutustu ensin oman pöydän kirjaan, saa kiertää
3. Oman "kierroksen" päätyttyäsi voit valita luettavan kirjan ja ottaa rauhallisen paikan lukemiselle.
4. Kirjat jäävät luokkaan luettaviksi. "Arviointilomake" toimii myös hyvänä omana kirjavinkkinä, jonka perusteella voi seuraavalla kirjastokäynnillä varata luettavaa.

*****

"...kuun perhehaaste": käy yhdessä vanhemman tai jonkin aikuisen kanssa kirjastossa. Lainaa kirja ja aloittakaa yhdessä "lukuhaasteen" täyttö (lukuhaastepohjana voi hyvin toimia vaikka jokin luokassa itse tehdyistä pohjista, 1. tunti).
Aikaa lukemiselle!

TUNTEITA 6. KERTA

*****

Tällä kerralla pääasiassa pikkulukijoille sopivat kauniilla kuvituksella toteutetut tarinat jokaisen ainutlaatuisuudesta ja tunteista puhumisen tärkeydestä.

Tunnin tehtäviä voi hyödyntää sopivissa välissä myös ilman tämän kerran kirjallisuusehdotuksiakin tai korvata sen toisilla kirjoilla.

*****

POHDINTATEHTÄVÄ

Miksi lukeminen on tärkeää?
mielipide – käsien heilautus

<https://lukuviikko.fi/exercises/oppituntivinkit-lukuviikolle-2021-lukutaito-on-kansalaistaito/>

Lisää sanataidetehtäviä:

<https://lukuviikko.fi/tehtavapankki/>

*Tunnebasaari

Tälle tunnille sopii myös hyvin kolmannella tunnilla toteutettu ”Tunnebasaari” -harjoitus Pähkä ja Kamu -tunnetilakorteilla.

TARINA

Luetaan kirja Amandan huoli

*”Mitä minulle kuuluu?”-kirje

Saat vapaasti valita, mitä haluat kirjoittaa tai piirtää. Kerro, mitä olet puuhaillut, mitä sinulle kuuluu... Kirjeen voit osoittaa jollekin aikuiselle, omalle opelle tai kaverille. Kirje on luottamuksellinen eikä sitä näytetä muille (kirjesalaisuus).

Voit myös jatkaa lauseita:

”Olen iloinen....”

”Minua harmittaa....”

”Mitä kuuluu”-kirje tarttui matkaani vuosien varrella. Opekollega kirjoitutti säännöllisesti oppilaillaan perjantaisin tällaisen kirjeen (itselleen), jonka sai kirjoittaa myös nimettömänä. Välillä saatiin näin kiinni mieltä harmittavista asioista, joita me aikuiset pystyimme lähtemään selvittämään. Jonkun ryhmän kanssa myös vastasin oppilaiden kysymyksiin, jos heille oli jotain mielenpäällä kysyttävää.

*****

KIRJAT:

Amandan huoli ja

Täydellinen Taavi; Tom Percival

OMITUISET OTUKSET 7. KERTA

*****

Tällä kerralla puhutaan lukemisesta, Lukuhirnu Hertta vinkkaa lukemista sekä kirjoitellaan ja leikitellään kielellä.

*****

KIRJASTOKORTTI

kirjastoauto

- lainaaminen, varaaminen

VIDEO (Youtube)

Lukuhirnu Hertan kirjahylly

Tutustutaan omituisiin otuksiin: Suomen ämminkäiset värikuvina – otusbongaajan opas

TEHTÄVÄT:

***Luovuuden herättäminen**

Tarinataikurit, s. 10

***Omituisten otusten lemmikkikauppa**

Tarinataikurit, s. 27

***VÄRIT**

Tarinataikurit, s. 37

*****

KIRJAT:

Tarinataikurit – sanataideharjoituksia lapsille; Katariina Vuori

Suomen ämminkäiset värikuvina – otusbongaajan opas; Tuomas Kärkkäinen
(tähän mennään meidän seuraavalla ”otuskerralla”)

8. KERTA -KIRJOITTAMINEN-

*****

Tuntia 7 ja 8 toteutin eri ryhmien kanssa soveltaen.

Tuntien alkusällöt ovat samat – Tällä tunnilla mukana on ”Keinulauta”-kirja, jonka pohjalta isompien oppilaiden kanssa voi myös kirjoitella viestejä/ muistiinpanoja Piin tapaan.

*****

KIRJASTOKORTTI

kirjastoauto

- lainaaminen, varaaminen

VIDEO

Lukuhirnu Hertta

TEHTÄVÄT:

***Luovuuden herättäminen**

Tarinataikurit, s. 10

***VÄRIT**

Tarinataikurit, s. 37

TARINA

Aloitetaan tarinaa ”Keinulauta”

Kirja on suloinen tarina ystävydestä, hyviä pohdintoja ystävyteen liittyen, toimii ääneen luettuna isoimmillekin oppilaille.

*****

KIRJAT:

Keinulauta; Timo Parvela ja Virpi Talvitie (kuv.)

Tarinataikurit – sanataideharjoituksia lapsille; Katariina Vuori

RAKENTELU 9. KERTA

*****

Rakentelu-kerta tuo pelillisyyden näkökulmaa lukemiseen. Tällä toiminnallisella tunnilla voit valita, mistä materiaaleista haluat rakentelun toteuttaa. Pilottiluokkien kanssa käytimme Ässä Mix – karkkeja, jotka säilyttivät hyvin vielä kuivuessaankin rakenteiden pitävyyden.

*****

YHTEINEN KESKUSTELU: ”Minkälaisia kirjoja on olemassa?”

Kirjojen moninaisuus:

tietokirjat, harrasteet, ideat (tietoa, ohjeita, inspiraatiota tekemiseen)

Erilaisia kirjoja luetaan eri tavoin:

- tietokirjat: haetaan tiettyä tietoa, selailen, ei lukien kannesta kanteen
- kuvakirjat
-

Esittely: takakansi – tekstit

YHTEINEN OHJEISTUS:

***Karkkitehtuuri**

1. Tetraedri ja kuutio
2. maanjäristykestä
3. Karkkiristikon rakentaminen (yksin – parin kanssa)

*****

KIRJAT:

Iloista rakentelua – spagettitorni ja leijuva linna;

Pihla Meskanen

10. KERTA – Purkissa-

*****

Purkissa – tuntia varten lapset ovat tuoneet omat tyhjät lasipurkinsa kotoa. Tarina kuunnellaan luokassa ja tutkitaan kuvia. Minä olin tehnyt oman ”Hyvän mielen” – purkin, jonka esittelin luokalle.

*****

1. TUNTI:

Purkissa

Kirjoissa tarinoita voidaan kertoa eri tavoin – tänään pääasiassa upeat kuvat! Niiden äärelle saa rauhassa pysähtyä. Välillä kerronta hyvinkin sarjakuvamaista.

Hiljaisissa kirjoissa ei tekstiä lainkaan, tarina kerrotaan pelkkien kuvien voimin.

Kuunnellaan tarina, tutkitaan upeaa kuvitusta. Jo ennen tarinan alkua ohjataan lapsia miettimään minkälaisia asioita omaan purkkiin voisi kerätä. Ohjeistus omaan ”Hyvän mielen” purkkiin. Luokassa on värillisiä paperilappuja, joihin saa ensin kirjoittaa tai piirtää asioita, jotka saavat hyvälle mielelle tai joista on onnellinen. Asiat ovat ehkä niin isoja tai abstrakteja, ettei niitä muuten saisi purkkiin (ystävä, peli-ilta, nauru). Jatketaan ”aarteiden” etsimistä ulkona.

Purkkia saa täydentää myös omalla ajalla.

*****

2. TUNTI:

Lapsille on mainioita kokkirjoja – tuodaan niitä luokkaan.

Myös Penni Pähkinäsydämessä toteutetaan kadotuskakku sadunomaisella reseptillä.

Isompien kanssa tästä jatketaan työskentelyä:

”Onnellisen päivän resepti”

Tutkitaan ensin vähän reseptejä ja tehdään oma onnellisen päivän resepti oman purkin sisällön ideoimana.

Esim:

1 L auringonpaistetta

1-2 rkl linnunlaulua

hyppysellinen leskenlehtiä

- 1. Sekoitetaan kaikki ainekset keskenään. Kaadetaan vuokaan.*
- 2. Paistetaan uunissa tunti miedolla lämmöllä.*
- 3. Nautitaan heti tuoreeltaan hyvässä seurassa.*

*****

KIRJAT:

Purkissa; Deborah Marcero

Penni Pähkinäsydän ja kauhea kadotuskakku; Christal Snow

SUPERSANKAREITA 11. KERTA

1.TUNTI

Kirjavinkkaus:

Käsikirja supersankareille; Elias & Agnes Våhlund

”Alisan uudessa koulussa on ihan kamalaa. Isot pojat kiusaavat häntä hörökorvista, ja melkein joka päivä Alisa pakenee poikia kirjastoon. Eräänä päivänä hän huomasi siellä kirjan, joka tuntui kutsuvan juuri häntä.

”Käsikirja supersankareille”, punaisena hehkuvan kirjan kannessa luki. Se lupasi opettaa 101 kykyä, joita harjoittelemalla voi tulla supersankariksi. Voiko se olla mahdollista?

Käsikirja supersankareille on vauhdikas kuvakertomus lapsesta, joka ottaa ohjat omiin käsiinsä.”

- Keitä supersankareita tiedät?
- Pohditaan yhdessä: Mitä tarkoittaa käsikirja?
- Kirjavinkkauksessa yleensä kerrotaan kirjasta, nyt kuvien välityksellä oppilaat ehdottavat mitä kirjassa tapahtuu Kuvat: <https://handbokforsuperhjaltar.se/bockerna/#firstPage> valitse ”Bildspel”
- Oppilaat arvailevat ja vinkkari kertoo kuitenkin lopulta kuva kuvalta oikean tarinan alun
- Esitellään teosta, kunnes Alisa alkaa harjoitella supersankaritaitoja, jonka jälkeen kannustetaan lukemaan tämä kuusiosaisen sarjan esikoisteos, jotta saa tietää mitä lopulta käy.

Toiminta:

- Askarrellaan omat supersankarinaamiot
- Valmiita tulostettavia naamiopohjia löytyy Googlesta esimerkiksi hakusanoilla ”naamio askartelu printable” tai voit suunnitella itse mieleisesi
- Lapset koristelevat naamiot omaan supersankarityyliin sopivaksi ja lopuksi kiinnitetään joustava nauha esimerkiksi nitojalla, niin että naamiot pysyvät lapsilla päällä

Läksy:

- Pohdi ensi kertaa ajatellen, millaisia supervoimia sinulla olisi, jos olisit supersankari?

2. TUNTI

Viimeistellään supersankarinaamiot ja puetaan ne päälle tälle supersankari-tunnille.

Kirja:

Luetaan yhdessä Lepakkopoika; Maija Hurme ja Anssi Hurme.

- Oppilailla vapaata kommentointia ja ajatuksen virtaa kirjasta
- Muistellaan, millainen hahmo meillä oli edellisellä tunnilla
- Vinkataan vielä kirjat: Kapteeni Kalsari ja violetin vessan väen vinha vahinko, Supermarsu sekä Tatu ja Patu supersankareina
- Kirjoissa seikkailee erilaisia supersankareita, pohditaan yhdessä eroja ja yhtäläisyyksiä, millaisia he ovat

Toiminta:

- Oman supersankarin suunnitteleminen
  - Nimi
  - Supervoimat
  - Vastustaja
  - Miten muuttuu sankariksi?
  - Kuva supersankarista

Bonus:

- Supersankari-teemaa voi jatkojalostaa oppilaiden innostuksesta riippuen
  - Kirjoittakaa oma tarina
  - Tehkää pieniä supersankarinäytelmiä
  - Olkaa liikunnassa supersankarihippaa
  - Toteuttakaa kuvaamataidossa oman supersankarin kokovartalokuva tai supersankari pelastustehtävässä tilannekuva

3. TUNTI

Puetaan supersankarinaamiot päälle ja esitellään pienissä ryhmissä omat supersankarihahmot toisille.

Vinkataan oppilaille Kisu- ja Megajätkä-sarjat.

Lopputunnin oppilaat saavat vapaasti lukea supersankarikirjallisuutta. Esim:

- Tatu ja Patu supersankareina
- Lepakkopoika
- Kisu-sarja
- Megajätkä-sarja
- Käsikirja supersankareille-sarja
- Kapteeni Kalsari- sarja
- Supermarsu-sarja

MEDIATAITOVIIKKO 12.KERTA

Ajankohtaisia uutisia ja materiaalia: www.mediataitokoulu.fi www.uutismediakasvatus.fi

Keskustelu: Mitä media on?

Ajankohtaisista uutisista keskustelua ja uutispätkän katsominen/lukeminen.

Toiminta:

Sosiaalisessa mediassa toimiminen- tehtävämoniste soveltuvin osin. (liitteet)

Leiki, että olet ottanut kuvakaappauksen puhelimeesi tulleesta viestistä, josta sinulle tuli hyvä mieli. Piirrä tai kirjoita, mitä viestissä lukee.

YSTÄVÄNPÄIVÄ 13.KERTA

Kirja:

Luetaan yhdessä Ystäväni Pulla Vehnänen, Ninka Reittu

- Oppilailla vapaata kommentointia ja ajatuksen virtaa kirjasta

Toiminta:

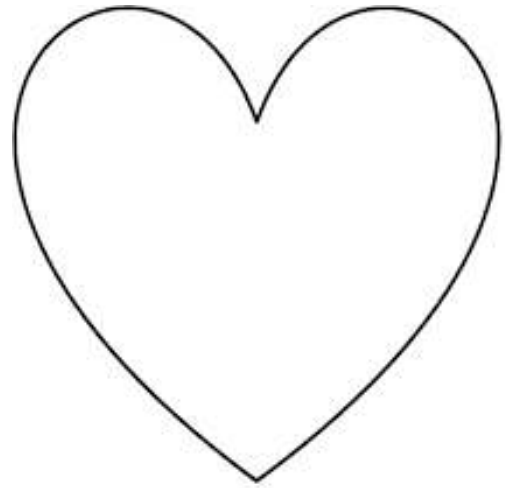
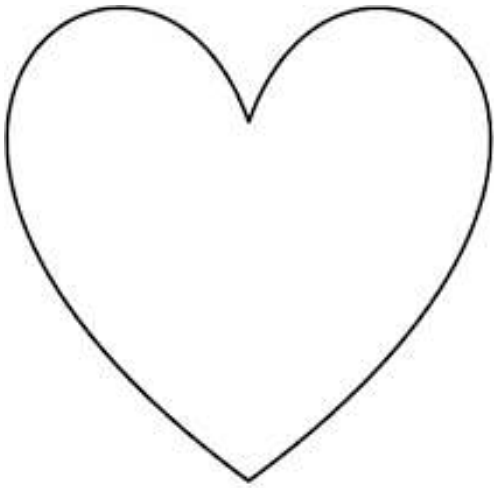
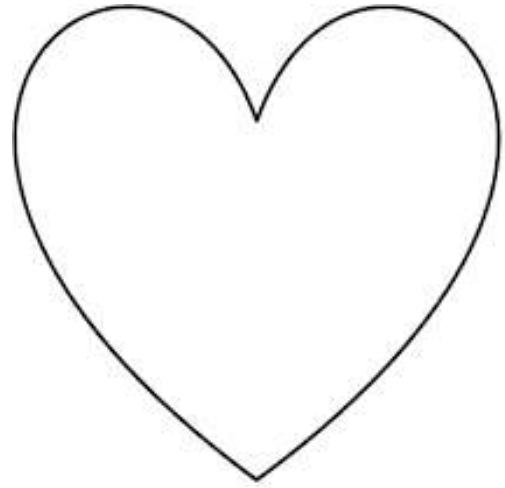
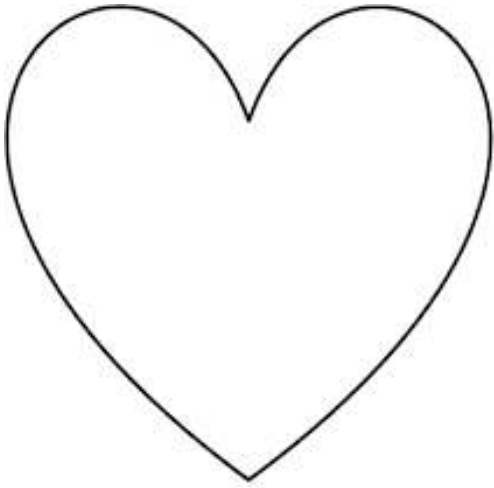
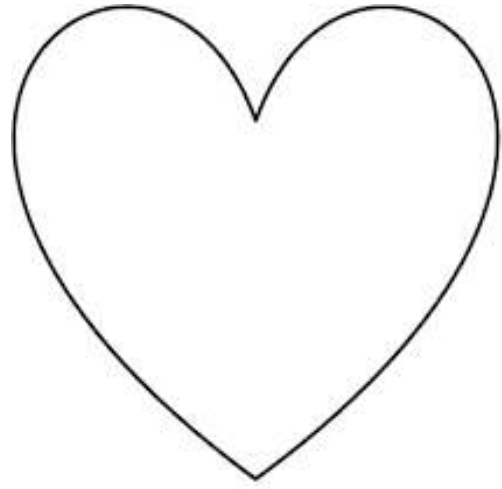
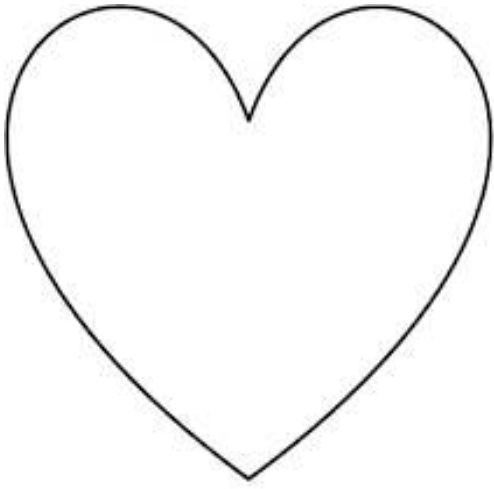
- Pohditaan yhdessä millainen on hyvä ystävä
  - Apuna tässä kirja: Kuinka minusta tuli rohkea – opi tunnetaitoja, Mervi Juusola ja Anni Nykänen, sivut 32-33
- Luokan yhteinen ystävyden puu
  - Oppilaat kirjoittavat pieniin sydämiin millainen on hyvä ystävä
  - Pienet sydämet kootaan puuksi luokan seinälle

Bonus:

- Kirja: Kuinka minusta tuli rohkea – opi tunnetaitoja, Mervi Juusola ja Anni Nykänen, sivut 34-35 -> Mistä tunnistaa epäreilun kaverin?

Kuva: Kaustarin koulun kakkosluokkalaisten ystävyden puu.

SALAPOLIISIEN KIRJAJAHTI 14.KERTA

Kirjat:

Varataan luokkaan vähintään luokan oppilasmäärä uusimpia kirjoja. Oppilaat saavat kiertää luokassa vapaasti tutustumassa kirjallisuuteen ja valita sieltä itseä kiinnostavimmat kirjat arvosteluun ja lukuvinkiksi hiihtolomaa ajatellen. Kirja-arvostelu pohja.

Toiminta:

Ennen kierrosta, kirjat tulee kuitenkin löytää ongelmanratkaisutehtävien avulla. Arvaa kuka- pelin tyyliin selvitetään, kuka on piilottanut kirjat. (liitteissä Arvaa kuka-pohja sekä Bettyn vihje)

- Opettaja piilottaa vihjeet luokkaan ennen tunnin alkua.
- Oppilaat etsivät vihjeet ja lukevat ne yksi kerrallaan.
- Opettaja peittää Arvaa kuka-hahmoja vihjeiden mukaisesti pois pelistä.
- Opettajalla on piilossa viimeinen vihje, joka viimein paljastaa, että kirjojen piilopaikan tietää Betty.
- Betty antaa oppilaille salakirjoitustehtävän, jonka ratkaisemalla kirjojen piilopaikka selviää (pöydän alla).
- Laitetaan kirjat luokkaan esille ja kirjakerros voi alkaa.

Arvaa kuka?

Hänellä ei ole hattua.

Hänellä ei ole viiksiä.

Hänellä ei ole partaa.

Hänellä ei ole hiuksissa koristeita.

Hän ei ole kalju.

Hänellä on siniset silmät.

Hänellä on silmälasit.

(Piilota viimeinen vihje niin, että se katsotaan vasta viimeisenä! "Vahingossa" jäänyt open taskuun tms.)

KIRJAILIJAVIERAILU 15. KERTA

1.TUNTI Salasaaren seikkailut

Tutustuminen Silja Sillanpään ja hänen tuotantoonsa.

2.TUNTI Siljan etävierailu

3.TUNTI Palaute vierailusta, keskustelua lasten kanssa:

Mitä ajatuksia kirjailijan vierailu herätti?

Mitä kirjailija kertoi kirjoistaan ja niiden kirjoittamisesta?

Millaiselta kirjailijan työ vaikuttaa?

Mitä uutta opit kirjailijan ammatista?

Mitä yllättävää kirjailija kertoi?

Saitko uusia lukuvinkkejä, aiotko lukea kirjailijan kirjoja?

Kirja:

Salasaaren salaisuudet, Silja Sillanpää

Toiminta:

Edellisellä tunnilla luettu kirja, Salasaaren salaisuudet, on nyt tuttu. Kirjan henkilöitä laitetaan kuumaan tuoliin ja heitä haastatellaan, miksi he toimivat niin kuin toimivat. Halukkaat oppilaat saavat tulla kuumaan tuoliin vuorollaan esittämään kirjasta tuttuja hahmoja ja vastaamaan muiden kysymyksiin.

Kirja:

Loppukevennyksenä irrottaudutaan kirjailijavieraan tuotannosta ja vinkataan oppilaille hauska tietokirja: Maja Säfströmin Tärkeitä tietoja eläimistä.

Toiminta:

Oppilaille näytetään sisällysluettelo, jossa on lista kirjassa tutkituista eläimistä.

Yksi oppilas valitsee haluamansa eläimen luettelosta ja matkii eläimen liikettä ja ääntelyä. Muut arvaavat mikä eläin on kyseessä. Kun oikea eläin on arvattu oppilaat tai opettaja lukevat eläimeen liittyvät hauskat faktat kirjasta.

AARTEITANI SUOMESTA / MY FAVORITE FINNISH THINGS 16. KERTA

Kirja:

Aarteitani Suomesta, My favourite Finnish things, Satu Kettunen

”Aarteitani Suomesta vie saunaan ja rantakalliolle, valoisiin öihin ja elokuun kypsyvään kesään. Se maistuu ketunleivältä ja salmiakilta. Sen sivuilla tuoksuu metsä ja ensilumi, vapaus ja suvaitsevaisuus. Aarteitani Suomesta etsii Suomen parhaita puolia lapsen silmin ja lapsen äänellä, mutta puhuttelee kaikenikäisiä. Kirjan tekstit ovat sekä suomeksi että englanniksi.”

”Everyone feels good somewhere. This is where I feel good.”

Kirja sopii esimerkiksi itsenäisyyspäivään, vuodenaikojen opetteluun tai englannin tunnille. Kuvitus on loistava ja siitä voi ottaa ideoita myös kuvataiteen tunneille.

Toiminta:

Jokainen oppilas saa yhden muistipelikortin, jossa on kirjassa esiintyviä aihealueita. Korteissa on siis aina kaksi samaa korttia, mutta toisessa on aihe suomeksi ja toisessa englanniksi. Oppilaat liikkuvat luokassa etsien parinsa ja lukevat kortit ääneen. Kun sanat on harjoiteltu suomeksi ja englanniksi, oppilaat palaavat omille paikoilleen.

Sitten aloitamme vasta kirjan lukemisen. Aina kun oppilasparin aihe tulee kirjassa vastaan, he pääsevät lukemaan aiheesta luokalle. Kirjan voi käydä läpi kokonaan, jolloin opettaja lukee ne aiheet, joista ei ole kortteja tai sitten luetaan vain oppilaiden aiheet. Kirjan teksti on sekä suomeksi että englanniksi ja näin halukkaat pääsevät lukemaan, vaikka koko aiheeseen liittyvän tekstin, englanniksi.

Muistipelikortit liitteenä. Kuvat pelikortteihin ovat Pikku Kakkosen kommunikaatiokorteista.

Bonus:

Keskustellaan luokassa, mitkä ovat oppilaiden lempiasioita Suomesta.

PUHUVA KASVI 17.KERTA

Kirja:

Pikku Papu ja kukka, Liisa Kallio

”Kekseliäs kilpikonna pikku Papu innostuu puutarhanhoidosta. Se kylvää multaan siemenen, jota kastelee ja hoitaa yhdessä ystäviensä kanssa. Lopulta siemen itää. Siitä kasvaa suuri kukka, joka on kirkas kuin aurinko ja josta on iloa kaikille!”

Kirja on todella helppolukuinen ja kuvat ovat pääosassa. Kirja sopii kuitenkin pohjustukseksi kasvin hoitoon eikä vie paljoa aikaa. Tällä tunnilla pääasiassa on siis toiminta.

Toiminta:

Istuta aivan oikea siemen (tai kaksi) ruukkuun ja ala kasvattaa ikiomaa kasvia. Tunnin voi ajoittaa myös pääsiäiseen, jolloin voi kylvää rairuohon siemeniä. Etsi ruukulle sopivan aurinkoinen paikka vaikkapa ikkunalaudalta ja muista kastelu! Mitä multaan upotettu siemen sanoisi, jos se osaisi puhua? Tee paperista puhekupla ja kirjoita siihen siemenen puhetta. Teippaa puhekupla kiinni pieneen keppiin tai grillitikkuun ja tuikkaa se multaan. Tee uusi puhekupla sitten, kun siemen versoo ja taimi puskee mullan alta näkyviin.

Bonus:

Tee lisää puhekuplia ja etsi uusia puhujia kodistasi. Mitä voisi sanoa vaikkapa jääkaappi, kirjahylly tai vessanovi? Keksi, kirjoita ja kiinnitä puhekupla sinitarralla paikoilleen.

Idea löydetty osoitteesta: www.lumotutsanat.fi, Valveen sanataidekoulu 2020

Kuvat: Peltokorven koulun kakkosluokkalaisten puhuvat kasvit.

TUNNETAIDOT 18.KERTA

Keskustellaan yhdessä kiukusta ja suuttumisesta.

- Mitä teet yleensä, kun kiukustut?
- Mitä kiukkuisena saa – ja ei saa tehdä?
- Mitä keinoja käytät kiukun kesyttämiseen?

Kirja:

Luetaan yhdessä Julia Pöyhösen ja Heidi Livingstonin Fanni ja kiukkuiset kaksoiset. Kirjassa on itse lapsille luettavan tarinan lisäksi hyvää tekstiä aikuisille muun muassa rakentavasta riitelystä ja anteeksi pyytamisestä sekä konkreettisia toimintavinkkejä lasten kanssa tehtäviksi.

”Viime aikoina mustajoutsensisarukset Lilli ja Lenni ovat alkaneet kinastella lähes joka asiasta. Kun Lilli suutuspäissään sotkee Lennin tammenterhojen laskemisen, nokkimiselta ja kipeiltä sanoilta ei säästyä. Ilmiriita on valmis silmänräpäyksessä! Löytävätkö sisarukset lopulta keinon, jolla kiukku saadaan lientymään ja riita ratkeamaan?

Toiminta:

Piirretään oma rauhoittumispaikka. Piirros voi olla suunnitelma, jonka aikoo oikeasti toteuttaa kotona tai täysin mielikuvituksen tuotetta. Tarvittaessa tällaisen rauhoittumistilan voi tehdä myös omaan luokkaan.

RUDOLF ROSVO 19.KERTA

Kirja:

Roope Lipasti, Rudolf Rosvo ja hirveä suku

”Rudolf Rosvo on hirmuisten ryöväreiden sukua. Samalla hän on yksinäinen pieni poika, joka rakastaa lukemista ja sellon soittamista ja haaveilee pääsevänsä kouluun kuten muutkin lapset.

Rudolfin äiti Raisa ja isoäiti Regina käyvät riehakkailla ryöstöretkillä. Rudolf tuskastuu, sillä hän haluaisi, että perheen naiset menisivät oikeisiin töihin. Hän laatii suunnitelman, jonka avulla ryöväilyn pitäisi loppua. Tekemistä on paljon. Eräänä aamuna Rudolf tutustuu Matleenaan. Tiedeneroksi itseään kutsuva tyttö on vähän omituinen, mutta eipä Rudolfkaan ihan tavallinen ole – ja hän todella kaipaa ystävää!”

Toiminta:

Postikortin kirjoittaminen ja piirtäminen Rudolfille. Oppilaat voivat keksiä osoitteen ja suunnitella postimerkin ja tervehdyksen Rudolfille. Lisäksi he voivat suunnitella kuvan postikorttiinsa kääntöpuolelle.

RIIMIRUNOT 20.KERTA

Keskustelu:

Keskustellaan yhdessä, mitä ovat riimiparit. Valitaan aiheeksi kevät ja luetaan kevätaiheisia runoja, joista etsimme yhdessä riimipareja. Kirjoitetaan yhteistuumin luokan oma keväinen riimiruno.

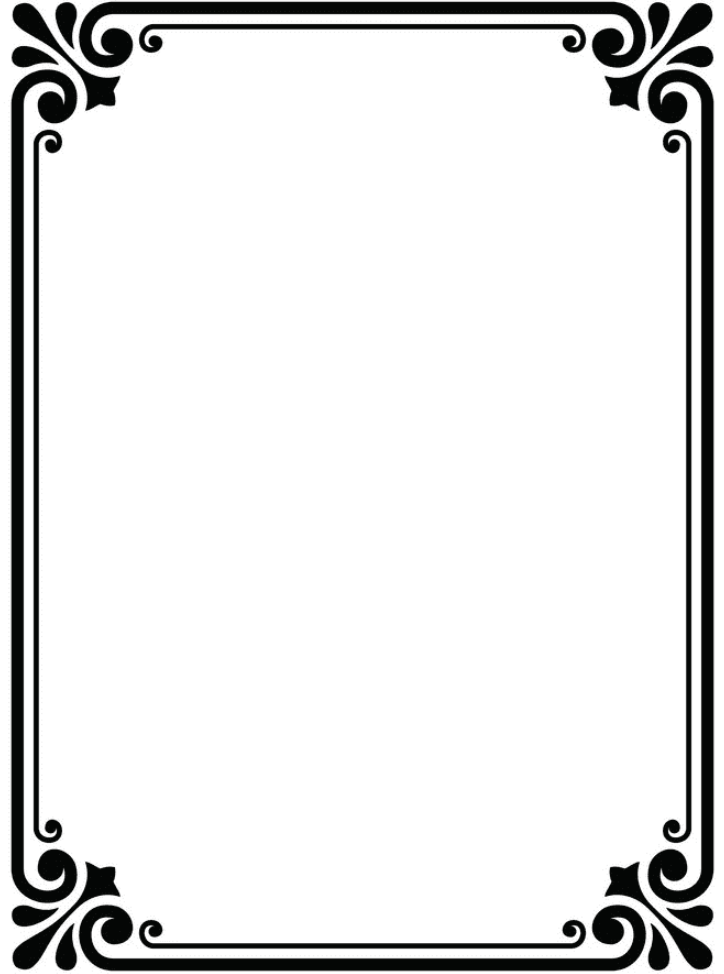
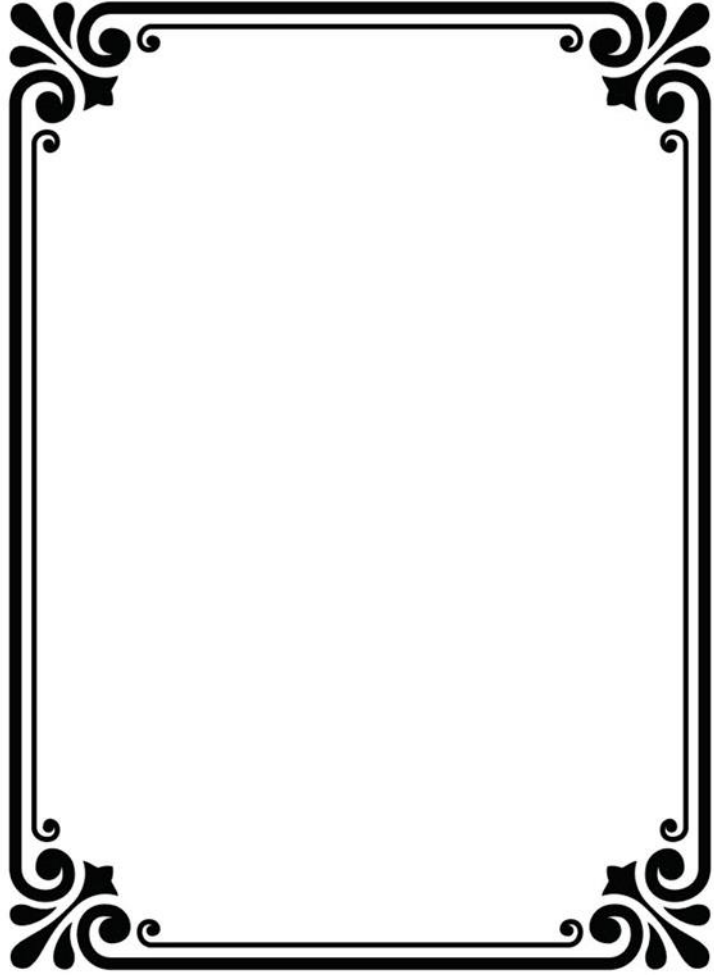
Kirjat:

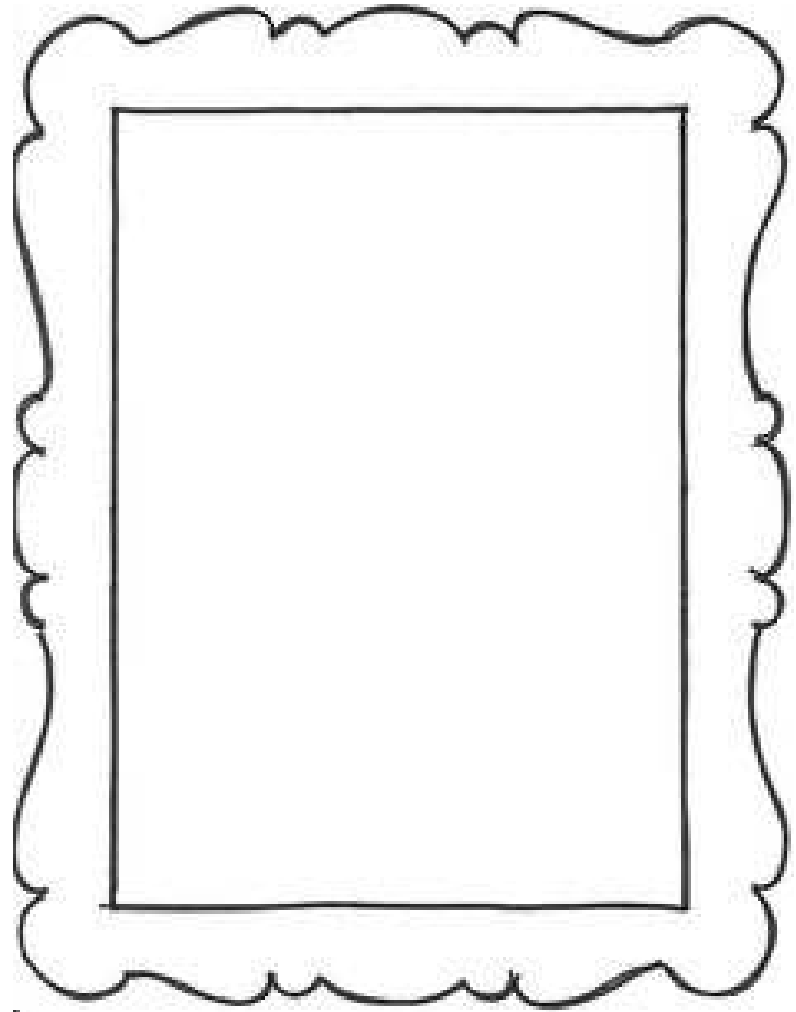
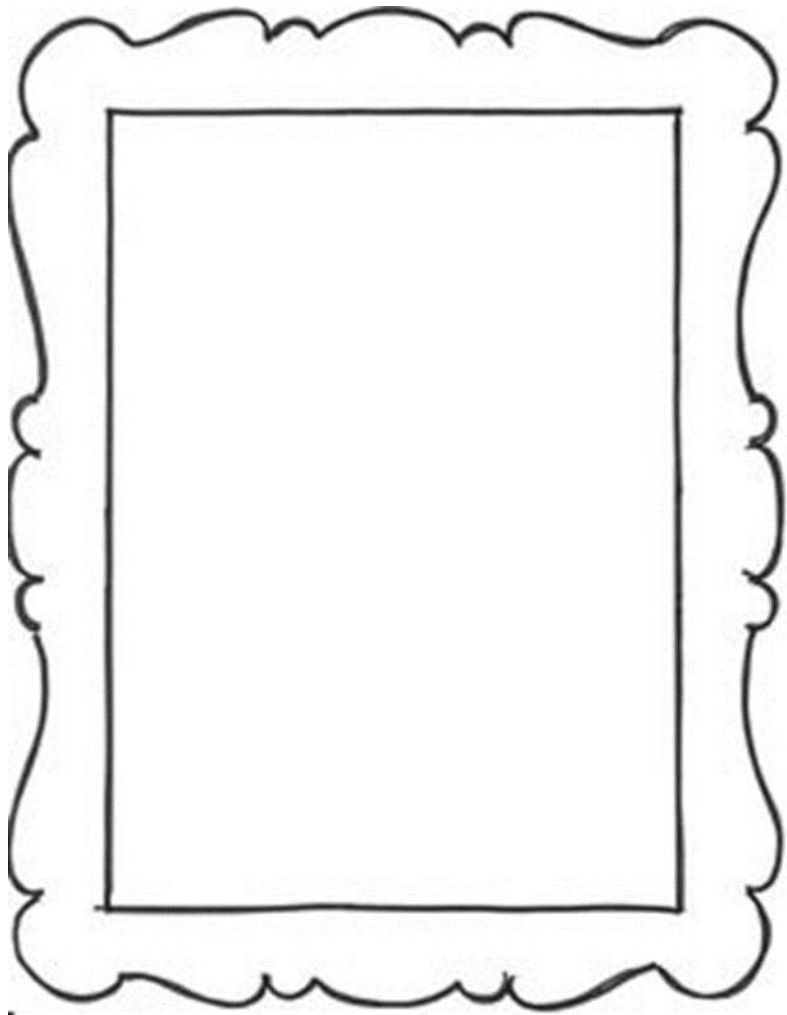
Hyviä kevätaiheisia runoja löytyy esimerkiksi seuraavista kirjoista:

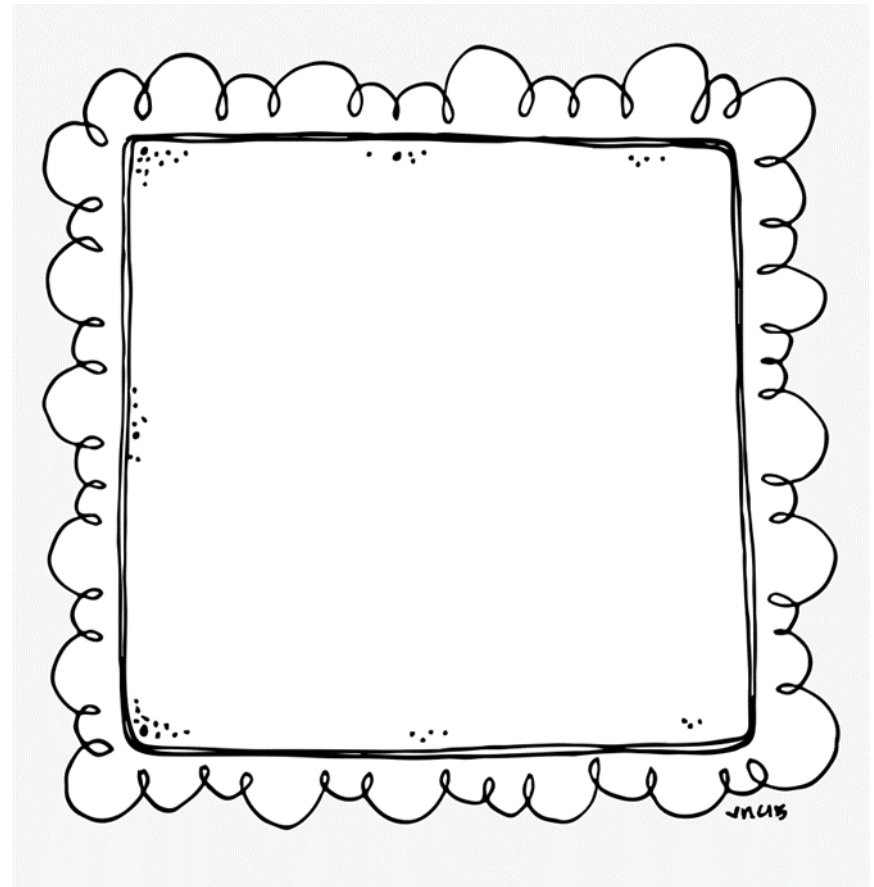
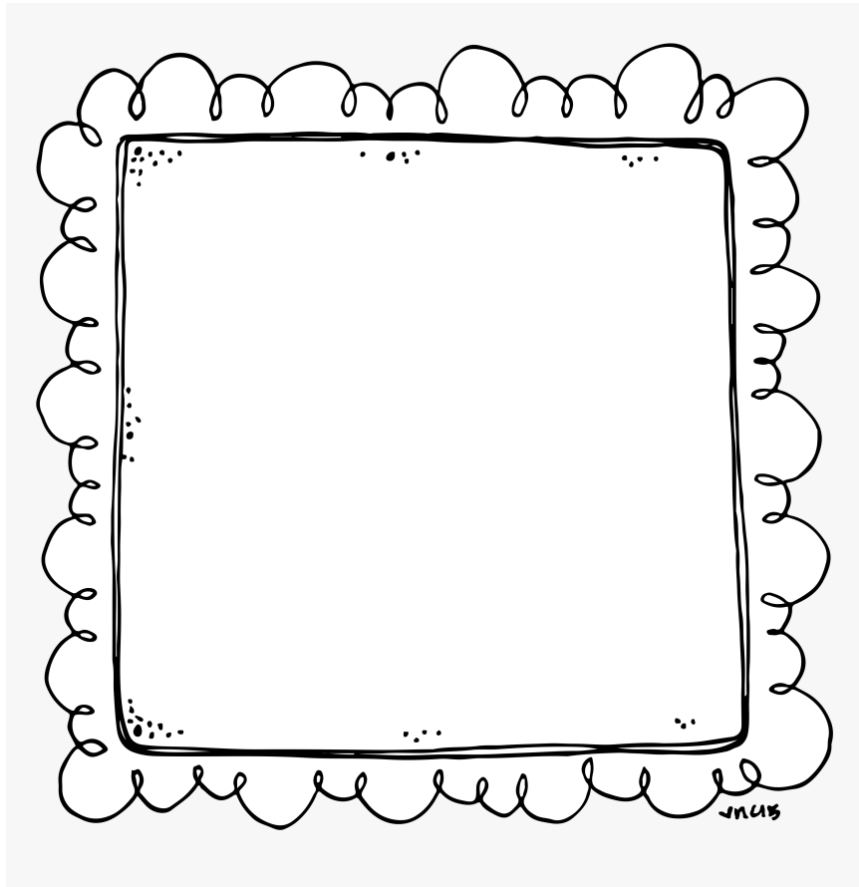
- Hannele Huovi, Hiiri mittaa maailmaa
- Hannele Huovi, Ihme juttu! Runoja isoista ja pienistä ihmeistä
- Jukka Itkonen, Kaikki hyvin kasvimaalla

Toiminta:

Keskustelun ja luokan yhteisen riimirunon jälkeen oppilaat saavat valita itsellensä kehysten, jonka sisään kirjoittavat oman keväisen riimirunon.

KIRJAPIKNIK 21.KERTA

Laitetaan viltit ulos ja tuodaan oppilaille paljon erilaista kirjallisuutta tarjolle. Vietetään yhdessä rento kirjallisuuspiknik lukien. Tärkeintä on rentous, yhdessäolo ja se, että jokaiselle lapselle löytyisi mielekästä luettavaa. Kysy oppilailta etukäteen, mistä aiheista he haluaisivat lukea ja kiinnostaako heitä enemmän sadut, runot vai tietokirjat. Kirjapiknikillä saa lukea kaverin kanssa yhdessä viltillä, keinussa tai kiipeilytelineessä.

Svenskspråkiga pilotskolor

I båda skolorna arbetade vi oftast med teman och projekt som sträckte sig över flera lektioner.

Uppvärmningsövningar

Osynliga bollen

Eleverna kastar bollen till varandra. Den som får bollen säger sitt namn (och något om namnet) och kastar vidare till nästa person. Den som kastat sätter ena handen på huvudet för att visa att hen redan haft bollen.

Eleverna kastar den osynliga bollen till varandra och bestämmer hurdan bollen de kastar är. Stor? Liten? Tung? Lätt? Och den som tar emot är beredd på den tunga/stora/pyttelilla bollen.

Temat kan varieras ytterligare...

Andra Namnlekar

T.ex. Var och en får hitta på en rörelse till sitt namn. Man säger namnen i tur och ordning + rörelsen. Alla säger namnet och gör rörelsen.

Bara fel svar!

Visa olika saker (kan också göras två och två) och eleverna får bara ge **fel** svar. Skriv ner orden och använd i andra övningar.

En lögn och en sanning

Säg två saker om dig själv, en sann och en falsk och resten av gruppen får gissa vad som är sant före du avslöjar rätt svar.

Nyckelknipan (2-3 lektioner)

Med Sanna Manders bok Nyckelknipan som grund, utgångspunkt och inramning, arbetade eleverna med att skapa berättelser, dikter och bilder tillsammans. De skapade också lägenheter av små lådor och skrev berättelser om invånarna. Materialet är skapat av Centret för livslångt lärande vid Åbo Akademi (med stöd av Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne sr) i samarbete med Vasa Stadsbibliotek/projekt Läspulsen.

https://www.abo.fi/wp-content/uploads/2021/06/Nyckelknipanhel_slutl..pdf

Nyckelknipan kommer att erbjudas åk 1-2 i svenskspråkiga skolor också inkommande höst.

I samband med Nyckelknipan fick eleverna bekanta sig med spännande böcker.

Bokcirklar (2-3 lektioner/gång)

Med hjälp av frågor från "Boksamtalskort" som är framtagna av elever hade vi två omgångar av bokcirklar. En gång när eleverna gick på ettan och en gång på tvåan. <https://www.adlibris.com/fi/sv/bok/boksamtal-9789198294910>

Böckerna i åk 1:

Oskarsson, Marie: Värsta vänner

Salmson, Jo: Hjälp! Var är skatten?

Salmson, Jo: Hjälp! Ett spökhuis!

Sindt, Ulf: Turbo och hundtjuven

Böckerna i åk 2

Greider, Ellen: Jordens största kalashatare

Strandberg, Mats: Monstret i natten

Zak, Monika: Ceva och skridskorna

Melin, Mårten: Bodil badar

Klingenber, Malin: Kevins lag

Bokcirkelarna i åk 2 avslutades med en lektion där eleverna delades in i grupper och fick göra uppgifter med anknytning till teman ur böckerna.

Skriv en dikt enligt mönstret: Jag är rädd för.....

Jag är rädd för.....

Jag är rädd för.....

Men jag tycker om.....

*Rita ett inbjudningskort till ett kalas. Var är kalaset (ute, inne, hemma, borta, stranden, skogen, lekplats...?)
Vad bjuder ni på för gott att äta? Vad gör ni på kalaset?*

*Packa Pattes kappsäck. Välj tre saker (många småsaker låg framme) och packa den lilla kappsäcken.
Berätta sedan vem det är som reser bort, vart personen åker och varför den tagit med sig de här sakerna.*

Rita ett monster tillsammans och beskriv hurdant monstret är. Om ni vill kan ni ta tärningarna till hjälp. (På tärningarna stod olika egenskaper).

I **Läsklanens** material för bokcirkel finns också tips om man vill arbeta med bokcirkel på olika sätt.

https://lukemo.fi/lukemo/wp-content/uploads/2019/08/L%C3%A4sklanen_Handbok_f%C3%B6r_l%C3%A4secirkel.pdf

Gemensam saga

Eleverna beskrev tillsammans hur en sagofigur såg ut (en kroppsdel i taget) och sedan skrev vi tillsammans i gruppen en saga enligt mönstret: Det var en gång en... som bodde i... Plötsligt en dag (ett problem!)... men.... Snipp, snapp, snut, så var sagan slut.

Fakta/fiktio (3 lektioner)

-bokprat om faktaböcker

-eleverna valde varsin bok att läsa

-eleverna valde en sak som de tyckte var intressant och skrev ner på en lapp, där det också stod författarens och bokens namn, som de klitrade upp på ett stort plakat. Sedan läste de varandras faktarutor.

-Vi mätte hur mycket tandkräm det ryms i en tandkrämstuv

-eleverna fick välja en sten eller apelsin att mäta och beskriva.

- De fick i uppdrag att skriva en påhittad berättelse där de använde stenen eller apelsinen på något sätt.

Källkritik

Rex, Michael: Fakta, åsikter och robotar

- Högläsning ur boken och eleverna fick säga om olika påståenden var fakta eller åsikt.

Genrer

-Vad tror ni boken handlar om? (pämbilder)

-Eleverna fick rösta med hjälp av legobitar vilken slags böcker de tyckte bäst om (djur, spännande, vänner, fantasy, sport)

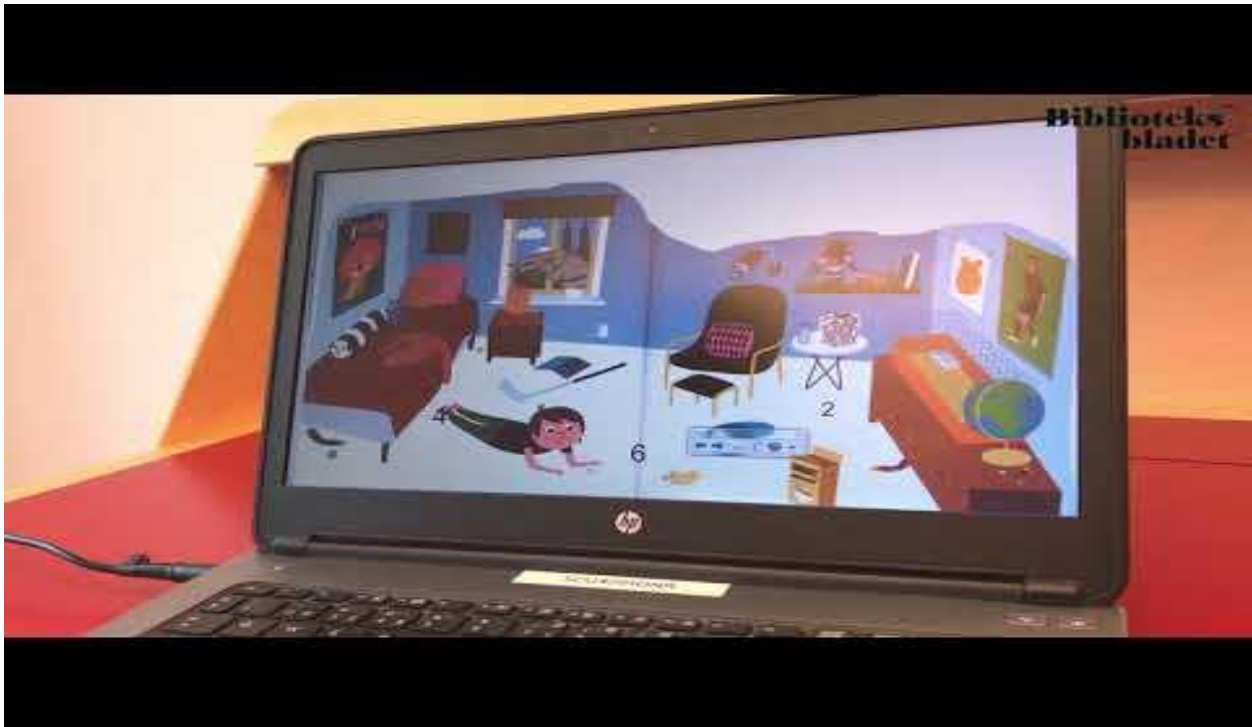
Spelifierad läsning + bokprat (2 lektioner)

-Bokprat "roliga böcker"

Ehn, Anna: Sitt, Pyton!

Exempel på hur det ungefär går till nedan.

[Spel i läsundervisningen – Tobias Gards exempel](#)

Skapa en egen värld

-Eleverna fick i små grupper rita en karta med vatten, land, skog osv.

-Var är det farligt att vara och varför? Vad är det för varelser/mänikor som bor där?

-Var finns det saker många vill ha (guld, skatter, ädelstenar)

-sedan fick de skapa platser där människor bor och vägar där de åker.

-Vad heter landet?

-Rita flaggan?

-Skriv berättelser som knyter an till landet.

-Vad firar de för högtider?

-Vad äter de för mat?

Skrivprojekt superhjältar

Hitta på en superhjärte (bild på superhjärte)

-namn

-superhjärte-egenskap

-svaghet (rädd för/allergisk för)

- Hitta på en kompis till superhjälten

Skapa en berättelse utifrån fyra serierutor. (Början, problem, lösning, slut)

Handbok för superhjältar

-Uppvärmningsövning "säg fel" Visar olika saker (penna, mössa, bok osv) och eleverna ska skriva ner FEL svar.

Från sista scenen i bok 6 (de stiger upp mitt i natten och går ut)

-vad gör de där ute?

-använd 3 av orden som skrevs ner i uppvärmningsövningen "fel svar" för att förklara vad det är de gör.

Alfons Åberg

-Olika klädesplagg och föremål gömdes i klassen. Eleverna fick söka reda på allt som inte hörde hemma i klassen och gissa vems saker det var.

-Vi läste en bok om Alfons Åberg (Gunilla Bergström)

-Eleverna fick räkna upp vad de hade i fickorna (damm, skräp, godispapper, telefon, luft...)

Välj två ord ur listan på saker ni har i fickorna.

Problem: Alfons katt är försvunnen. Vad har hänt? (Har den gömt sig, gått vilse, fastnat, blivit stulen, kidnappad av utomjordingar...)

Hur ska du lösa det? Använd de två orden du valde för att lösa problemet.

-Jobba vidare: Bilderna i Alfons Åberg är gjorda med collageteknik. Använd själv samma teknik för att göra bilder. Limma fast garn, tyg, papper, tidningspapper, strån, löv och så vidare och rita med svart tuschpenna för att göra tydliga bilder.

-Läs Kalas, Alfons Åberg! Och skriv ett recept på en supergod tårta. Vilka ingredienser kan man ha med? Sol? Moln? Skratt? Ge tårtan ett namn.